ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ

ਬਨਾਮ

ਜੋਗੇਂਦਰ & ਅਨੁਸਾਰ

(2012 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 190)

ਜਨਵਰੀ 11, 2022

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ, ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ

ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਐਸ.304-ਬੀ, 498-ਏ – ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ – ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਉਤਰੀਦਾਤਾਂ (ਪਤੀ ਅਤੇ ਸਸੁਰ) ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਹੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ; ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ – ਉਤਰੀਦਾਤਾਂ ਦੀ ਐਸ.304ਬੀ, 498ਏ ਅਤੇ 306 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ – ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਐਸ.304-ਬੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ; ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਲਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ; ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਤਰੀਦਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰੂਰਤਾ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਰੂਰਤਾ/ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ – ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਾਚਾ) ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਤਰੀਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.304-ਬੀ ਅਤੇ 498-ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਯੋਗ ਸੀ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲੈਂਟਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਤਰੀਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.306 ਅਧੀਨ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰੀਦਾਤਾਂ ਦੀ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ।

ਦਹੇਜ਼ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1961: ਐਸ.2 – ਦਹੇਜ਼ – ਇਸ ਸ਼ਬਦ 'ਦਹੇਜ਼' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ – ਇੱਕ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ

ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਨੂੰ "ਦਹੇਜ਼" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ – ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸਰਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਚਾਚਾ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ "ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਚਾਚਾ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਪਰੀਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਬਸੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 304-ਬੀ, 498-ਏ.

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 304-ਬੀ, 498-ਏ – ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ– ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਵਰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ – ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਦਹੇਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰੇਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ – ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦਹੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਰਗੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਖਤ ਤੋਂ ਉਦਾਰ, ਸੰਕੁਚਿਤ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵੱਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਕੋਈ ਵੀ ਸਖਤ ਅਰਥ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ – ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਧੱਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ – ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਦਹੇਜ਼ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1961 – ਧਾਰਾ 2.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਚਿਮਟਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭਾਣਜੀ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਤੋਂ ਘਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ 20,000 ਰੁਪਏ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ

ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਸੁਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਾਣਜੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-4, ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਮੇ, ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਵਾਂਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੁਣਾਇਆ। [ਪੈਰਾ 8]

2. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮੌਲਿਕ ਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਇੱਕ ਦਹੇਜ ਮੌਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਈ ਚਾਰ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: (i) ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਜਲਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇ; (ii) ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇ; (iii) ਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ (iv) ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਹੇਜ ਲਈ ਜਾਂ ਦਹੇਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 9]

3. ਦਹੇਜ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 "ਦਹੇਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਤੀਨੀ ਮੈਕਸਿਮ "ਉਤ ਰੇਸ ਮੇਗਿਸ ਵੈਲੇਅਤ ਕੁਆਮ ਪੇਰੀਅਤ", ਭਾਵ ਲਿਖਤੀ ਸੰਸਥਾਓਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪੁੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦਹੇਜ ਮੰਗ ਵਰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਦਹੇਜ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਮਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਮੇਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਦਹੇਜ ਮੰਗ ਦੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਖਤ ਤੋਂ ਉਦਾਰ, ਸੰਕੁਚਿਤ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵੱਲ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਖਤ ਅਰਥ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਜੜ੍ਹ ਪਾ ਚੁੱਕੀ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਧੱਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12, 13]

4. ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅੜਿੱਗਤਾ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ

ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਜੋੜਿਆਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੋੜੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਉਠਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾ [ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਭਤੀਜੇ] ਦੇ ਖਰਚੇ ਉਠਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸਸੁਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਚਾਚਾ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ "ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਲਟਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਚਾਚਾ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਬੇਬਸੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14][310-B-F]

5. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੈਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਤਾਂ ਬੇਬਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਗਰਭਾਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਲਈ। [ਪੈਰਾ 18]

6. ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰੇ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀੜਿਤ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਜੋ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਧਰਾਸ਼ਾਹੀ ਕਰ ਸਕੇ, ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 304-ਬੀ ਅਤੇ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੇੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜੋ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਉਕਸਾਹਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਅਨੁਸਾਰਨ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਰਿਗ੍ਰੈਸ਼ਨਰੀ ਇੰਪ੍ਰਿਜ਼ਨਮੈਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ

ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19, 20][314-ਐਫ-ਜੀ, ਐਚ; 315-ਏ-ਡੀ]

ਬਚਨੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2011) 4 ਐਸਸੀਸੀ 427 : (2011) 2 ਐਸਸੀਆਰ 637; ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2013) 4 ਐਸਸੀਸੀ 177 : (2013) 5 ਐਸਸੀਸੀ 169; ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2014) 4 ਐਸਸੀਆਰ 622 : (2013) 14 ਐਸਸੀਆਰ 825; ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2014) 12 ਐਸਸੀਸੀ 582; ਕੰਵਰਪਾਲ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2014) 13 ਐਸਸੀਆਰ 290; ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2021) 6 ਐਸਸੀਸੀ 108; ਸਾਬਿਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2021) 6 ਐਸਸੀਸੀ 1 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇ. ਪ੍ਰੇਮਾ ਐਸ. ਰਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯਾਦਲਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 217 : (2003) 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 339; ਸਰੋ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 2005 ਕ੍ਰਿ.ਲਾ.ਜੇ. 653; ਅੱਪਾਸਾਹੇਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2007) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 721 : (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 164; ਵਿਪਿਨ ਜੈਸਵਾਲ(ਅ-ਲ) ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 684 : (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 449 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2002] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 339 ਪੈਰਾ 4 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 164 ਪੈਰਾ 4 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 449 ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2011] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 627 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2013] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 604 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2013] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 825 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 582 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2000] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 662 ਪੈਰਾ 16 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2014] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 321 ਪੈਰਾ 16 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2015] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 29 ਪੈਰਾ 16 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 108 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2012 ਦਾ 190

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10.09.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜਬਲਪੁਰ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੀ ਬੈਂਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 48 ਵਿੱਚ 2004 ਦੇ.

ਭਰਤ ਸਿੰਘ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਨਾਥ ਰਾਜ਼ਦਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਅਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਵੈਭਵ ਵਰਮਾ, ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਅਭੈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੀਟਾ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 10ਵੇਂ ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 17ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, ਜੋਗੇਂਦਰ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੀਤਾ ਬਾਈ[ਇੱਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1] ਅਤੇ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, ਬਦਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸੱਸ [ਇੱਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 2] ਉੱਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 304-ਬੀ ਅਤੇ 306 ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,' ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 - ਜੋਗੇਂਦਰ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, ਬਦਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸ ਸਮੇਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ [1 ਏ] ਨਾਲ 7ਵੇਂ ਮਈ, 1998 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਫੰਕਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗੀਤਾ ਬਾਈ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਕਮਲਾ ਬਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ, ਬੰਸੀਲ ਲਾਲ [ਪੀਡਬਲਿਊ-1] ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਗੀਤਾ ਬਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ। ਉਹ 20ਵੇਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਬਰੋਡਾ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਸੜੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ।

ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ, 23ਰੀ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 [ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-13] ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ ਲਈ ਗਿਆ।

3. ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਸ਼ੀਲਾ [ਏ-3] – ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਾਸ ਅਤੇ ਬਿਜੇਂਦਰ [ਏ-4] – ਮ□ਤਕ ਦੇ ਜੇਠ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਦੋਨੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ [ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2], ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸਸੁਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 304-ਬੀ, 306 ਅਤੇ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ, ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਰ.ਆਈ. ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਰ.ਆਈ. ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਨਾਰਸੀ ਲਾਲ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 1], ਸ਼ਿਆਮ ਬਿਹਾਰੀ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2] ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਾਲ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-4], ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਮਿਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨਤੀਜਤਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਖੀਰਕਾਰ ਇਸ ਨੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ। ਡਾ. ਵੀ.ਕੇ. ਗਾਰਗ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-8], ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸ਼ਵ 'ਤੇ ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਜਾਂਚ [ਐਕਸ. ਪੀ-7] ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗਰਭਾਸ਼ਯ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਥੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤ ਭ੍ਰੂਣ ਸੀ ਅਤੇ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੀਤਾ ਬਾਈ ਦੀ ਮੌਤ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ।

4. ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ 17ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 [ਏ-2] ਨੂੰ ਸਾਫ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 [ਏ-1] ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾਵਾਂ 304ਬੀ ਅਤੇ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਰ.ਆਈ. ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੇ. ਪ੍ਰੇਮਾ ਐਸ. ਰਾਓ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯਾਦਲਾ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, ਸਰੋ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅੱਪਾਸਾਹੇਬ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ,ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1,ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2,ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਅਧੀਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂਕਿ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

5. ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੰਸੀ ਲਾਲ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1], ਸ਼ਿਆਮ ਬਿਹਾਰੀ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2], ਅਮਰੀਲ ਲਾਲ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-4] ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਭਾਈ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-6] ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕਮਤ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 50,000/- [ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ] ਦੀ ਰਕਮ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਪੀਟ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੰਗ ਆ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ, ਨੂੰ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਉਕਸਾਹਟ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੇਸ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਾਚਾ, ਬੰਸੀ ਲਾਲ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.] ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ :-

"2. ਜਦੋਂ ਵੀ ਗੀਤਾਬਾਈ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਸੁਰ ਅਤੇ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਪੀਟ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਚੂੰਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦਾਮਾਦ ਅਤੇ ਸਸੁਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਗੀਤਾਬਾਈ ਨੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

3. ਅਸੀਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ 11 ਵਜੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਉਂਗਲ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਮਾਰਪੀਟ ਕੀਤੀ। ਬਦਰੀਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਵੀ ਗੀਤਾਬਾਈ ਅਤੇ ਜੋਗੇਂਦਰ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਘਰੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੀਤਾਬਾਈ ਅਤੇ ਜੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਖਾਨਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਦਰੀਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉੱਥੋਂ ਕੋਟਾ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਕੋਟਾ ਵਿੱਚ 7-8 ਮਹੀਨੇ ਰਹੇ। ਕੋਟਾ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਕਮਲਾਬਾਈ ਕੋਲ ਟਕਰਬਦਰਾ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਟਕਰਬਦਰਾ ਵਿੱਚ 1-2 ਦਿਨ ਰਹੇ। ਜੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਟਕਰਬਦਰਾ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ

ਮੰਗੇ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕੋਟਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ। ਗੀਤਾਬਾਈ ਅਤੇ ਜੋਗੇਂਦਰ ਦੋਵੇਂ ਟਕਰਬਦਰਾ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਆ ਗਏ। ਜੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ। ਰੁਪਏ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੈਸੇ ਦਾਜ ਵਜੋਂ ਮੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਪੈਸੇ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ, ਮੇਰੀ ਭਤੀਜੀ ਗੀਤਾਬਾਈ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਟਾ ਲੈ ਗਿਆ।"

4. ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਰੀਪ੍ਰਸਾਦ, ਜਿਤੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਕੋਟਾ ਵਿੱਚ ਜੋਗੇਂਦਰ ਅਤੇ ਗੀਤਾਬਾਈ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖ ਕੇ, ਉਹ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਗੀਤਾਬਾਈ ਅਤੇ ਜੋਗੇਂਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਏ। ਕੋਟਾ ਤੋਂ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਗੀਤਾਬਾਈ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ।"

7. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਆਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ:

"13. ਇਸ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 6 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਗੀਤਾਬਾਈ ਫਿਰ ਸਾਸਰੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ 6-7 ਮਹੀਨੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਦੇ ਸਾਸਰੇ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ਸੀ।" ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 6-7 ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੋਟਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਸਾਸਰੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ 6 ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨਾਲ 6 ਮਹੀਨੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜੋਗੇਂਦਰ ਗੀਤਾਬਾਈ ਨਾਲ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਰਪੀਟ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੋ ਜੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਮਾਰਪੀਟ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ 6 ਮਹੀਨੇ ਰਹੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲਾਬਾਈ ਅਤੇ ਬਦਰੀ ਵੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਆਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 12 ਦਿਨ ਰਹਿਆ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਟਕਰਵਾੜਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਸਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੋਗੇਂਦਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 2 ਦਿਨ ਰਹਿਆ ਸੀ।

xxx xxx xxx

18. ਜਦੋਂ ਬਦਰੀਪ੍ਰਸਾਦ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਦਰੀਪ੍ਰਸਾਦ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਬਦਰੀਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਗੀਤਾਬਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੀਤਾਬਾਈ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਸੀ ਕਿ ਬਦਰੀਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਭੈਣ ਕਮਲਾਬਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ। ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ 7 – 8 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਕਮਲਾਬਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਜੋ ਗੱਲ ਕਮਲਾਬਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ 4 – 5 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਗੀਤਾਬਾਈ ਅਤੇ ਜੋਗੇਂਦਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਆਏ ਸਨ।

8. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਚਿਮਟਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭਤੀਜੀ, ਗੀਤਾ ਬਾਈ ਨੇ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 20,000/- (ਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਮੰਗ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹੀ ਮੰਗ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਸੁਰ-ਏ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 50,000/- (ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਤੀਜੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ – ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 50,000/- (ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਆਮ ਬਿਹਾਰੀ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2] ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਾਲ [ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4], ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਮੇ, ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਵਾਂਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਭਿਯੋਜ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ, ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 20,000/- (ਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 50,000/- [ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ] ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਗੀਤਾ ਬਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਅੰਦਰ ਸੀ।

9. ਧਾਰਾ 304-B ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮੌਲਿਕ ਤੱਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304-B ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304-B ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਈ ਚਾਰ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾੜਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇ;

(ii) ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇ;

(iii) ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਂ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(iv) ਅਜਿਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਂ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਾਜ ਲਈ ਜਾਂ ਦਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ।

10. ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਦਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1961' ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"2. 'ਦਾਜ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ - ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, "ਦਾਜ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ—

(ਕ) ਵਿਆਹ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ;

(ਖ) ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ; ਵਿਆਹ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਨੂੰਨ (ਸ਼ਰੀਅਤ) ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਜ ਜਾਂ ਮਹਿਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ I— xxx xxx xxx

ਵਿਆਖਿਆ II— "ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (45 ਦੇ 1860) ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਰਥ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ।

11. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਦਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਨੂੰ ਛੇ ਵੱਖਰੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"8. ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਛੇ ਵੱਖਰੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(1) ਦਾਜ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ — "ਕੋਈ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਚੌੜਾਈ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(3) ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਅਜਿਹਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਮੁੜ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਫਿਰ ਐਕਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਦਾਜ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਚਿੰਤਤ ਹੈ।

(5) ਅਜਿਹਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਆਹ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਪਨਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਅਜਿਹਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਲੈਣਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਸੰਬੰਧਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾਜ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਸੰਬੰਧਿਤ" ਜਾਂ "ਸਬੰਧਤ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਜੋ "ਦਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪਪਸਾਹੇਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ [ਉਪਰੋਕਤ] ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਰੀ ਹੋਈ ਔਰਤ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਖਾਦ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ "ਦਾਜ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ [ਉਪਰੋਕਤ] ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਉਜੈਨ ਜੈਸਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਬਚਨੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ1, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ2, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ3, ਅਤੇ ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ4, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਦਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਅ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ -

"20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ, ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਅਕਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪਪਸਾਹੇਬ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ [ਅਪਪਸਾਹੇਬ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2007) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 721(2007) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 721: (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਕ੍ਰਿ) 468] ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਿਨ ਜੈਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਂਹ [ਕ੍ਰਿਪਿਨ ਜੈਸਵਾਲ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ, (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 684:

(2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਕ੍ਰਿ 15)] ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਹੇਜ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਆਹਿਤ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਨਾ ਦਸਣ."

13. ਲਾਤੀਨੀ ਮੈਕਸਿਮ "ਉਤ ਰੇਸ ਮੈਗਿਸ ਵਾਲੇਅਤ ਕੁਆਮ ਪੇਰੇਅਤ," ਭਾਵ, ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪੱਖਧਾਰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਹੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਵਰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਦਹੇਜ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 304-B IPC ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਹੇਜ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਖਤ ਤੋਂ ਉਦਾਰ, ਸੰਕੁਚਿਤ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵੱਲ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਖਤ ਅਰਥ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੱਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਪੈ ਗਈ ਹੈ।

14. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਠਾਈ ਗਈ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ "ਦਹੇਜ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਜੋੜੇ ਵਿਆਹ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਸਨ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੋੜੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ। ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਝੱਲਦਾ ਸੀ ਉਸਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾ [ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਭਤੀਜੇ] ਦੇ ਖਰਚੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੋਲ ਸੀ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ, ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ,

ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ "ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਬੇਵਸੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ.

15. ਹੁਣ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੂਜੇ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੀਤਾ ਬਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੁਲਮ/ਹਰਾਸਾਨੀ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਅਰਥ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872* ਅਤੇ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ "ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ -

"17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਬਦ "ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਏ ਬੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਨੁਮਾਨ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਂ ਹਰਾਸਾਨੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, "ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨਾ "ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ"? ਇਹ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਂ ਹਰਾਸਾਨੀ ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ੁਲਮ ਮਾਨਸਿਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਰੀਰਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਜ਼ੁਲਮ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਜਾਂ ਹਾਸਾ ਉਡਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਉਦਾਹਰਣਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਜ਼ੁਲਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕੁੱਟ ਜਾਂ ਔਰਤ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਇੱਕ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹਰਾਸਾਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਇੰਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਔਰਤ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਅਸਰ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, "ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਇੱਕ ਆਪੇਕਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਤੈਅ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਹੇਜ ਮੌਤ ਦੇ ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕੰਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [(2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 207 : 2000 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 935] ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ “ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 222-23, ਪੈਰਾ 15)

“15. ‘... “ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ” ਇੱਕ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰੀਖਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ‘ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ’ ਸ਼ਬਦ ‘ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ’ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ‘ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ’ ਦੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 114, ਉਦਾਹਰਣ (ਅ) ਦੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਰ ਕੇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੋਰਸ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਜਾਂ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਜਾਂ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਮੌਤ ਤੋਂ ਜਲਦੀ’ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਦੇ ਗੈਰ-ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਵਧੀ ਤੱਕ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਦੇ ਅਸਰ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ, ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਅਧਾਰਿਤ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ, ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।”

ਇਸ ਲਈ, ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਖਤ ਪਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

16. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [ਉਪਰੋਕਤ] ਵਿੱਚ, ਕੰਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ', ਦਿਨੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ" ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ @ ਪਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ, ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਦਾ ਮਤਲਬ "ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

"24 ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਦਿਨ ਜਾਂ ਮਹੀਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਵੇਖਣੇ ਹਨ। ਜੋ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਜਲਦੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ "ਤੁਰੰਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹਾਨ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਨਿਰਮਾਣ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਪੇਕਸ਼ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਸਮਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦਹੇਜ਼ ਲਈ ਮੰਗ ਬਾਸੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਧੀਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਦੀ

ਮੌਤ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ।"

17. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[4] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ[2] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਨੂੰ ਨਿੰਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾਂਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“3.8.1. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜਲਾਉਣ ਅਤੇ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

3.8.2. ਅਭਿਯੋਗ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਅਧੀਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਨਤਾ ਦਾ ਖੰਡਨਯੋਗ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

3.8.3. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ‘ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ’ ਦਾ ਜਿਕਰ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ‘ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ’ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਅਤੇ ਦਹੇਜ਼ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚਕਾਰ “ਨੇੜਲੇ ਅਤੇ ਜੀਵਿਤ ਸੰਬੰਧ” ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3.8.4. ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ, ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਹਾਦਸਾਤੀ ਕੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕਬੂਤਰਖਾਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ। ਕਾਰਣ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ "ਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ" ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਤਲੇਆਮ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾਤਮਕ ਹੋਵੇ।"

18. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 – ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ 7 ਮਈ, 1998 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੜੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਬੜੌਦਾ ਵਿੱਚ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਸੈਂਟਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਲਈ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਤੰਗ ਕਰਨੀ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 (ਸਸੁਰ) ਦੁਆਰਾ 50,000/- (ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ.1 ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਕੋਟਾ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ

ਨੰਬਰ.2 ਨੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੜੌਦਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਮੁੜ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਟੰਕਾਰਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਵਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਚੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 20,000/- (ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਬੇਬਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਗਰਭਾਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ 'ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਲਈ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਕਿ ਗੀਤਾ ਬਾਈ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ; ਕਿ ਉਕਤ ਮੌਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ; ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ੁਲਮ/ਤੰਗ ਕਰਨੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 [ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਮੇ] ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ, ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

20. ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਤੇ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਉਕਸਾਹਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਨੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਰੀਗ੍ਰੈਸਿਵ ਇੰਪ੍ਰਿਜ਼ਨਮੈਂਟ (ਆਰ.ਆਈ.) ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਅਵਧੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੱਟ ਸਕਣ। ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate